

မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာလွတ်လပ်သော စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု ယန္တရား

သတင်းလွှာ

စာစဉ် ၆ မတ်လ ၂၀၂၂

ယန္တရား အကြီးအကဲထံမှ အမှာစာ

လွန်ခဲ့သော တစ်နှစ်ကျော်က မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရွေးကောက်ခံအစိုးရကို စစ်အာဏာပိုင်များက ဖြုတ်ချပြီးကတည်းက အာဏာသိမ်းမှုနှင့် ပတ်သက်သည့် အခြေအနေများအောက်မှာ လူပေါင်း တစ်ထောင်ကျော် သေဆုံးပြီး ထောင်ချီ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံထားရသည်ကို ညွှန်ပြနေသည့် အစီရင်ခံစာများ ရရှိထားပါသည်။ ယန္တရားမှ စုဆောင်းရရှိထားသော အချက်အလက်များက ကျိုးကြောင်းမဲ့ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းမှု၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှု၊ မုဒိမ်းမှုနှင့် အခြားလိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှု၊ လူသတ်မှု၊ အရပ်သားများအပေါ် ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ တိုက်ခိုက်မှု သို့မဟုတ် တိုက်ခိုက်မှုများတွင် တိုက်ရိုက်ပါဝင်ခြင်းမရှိသည့် အရပ်သားများကို တိုက်ခိုက်ခြင်း၊ ပြည်ပနှင့်ထုတ်ခြင်း သို့မဟုတ် အတင်းအကျပ် ရွှေ့ပြောင်းခိုင်းခြင်းများ အပါအဝင် လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ကျူးလွန်သည့် ရာဇဝတ်မှုများနှင့် စစ်ရာဇဝတ်မှုများ ကျူးလွန်နေကြောင်း အခိုင်အမာ ညွှန်ပြနေပါသည်။

ဤစာစောင်အတွဲတွင်
ယန္တရား အကြီးအကဲထံမှ
အမှာစာ
အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာနောက်ဆုံး
သတင်း
ကမ်းလှမ်းဆက်သွယ်ခြင်း
မြန်မာနိုင်ငံအမှုနှင့်
ပတ်သက်သည့် နောက်ဆုံးရ
သတင်း
မကြာခဏ မေးလေ့ရှိသော
မေးခွန်းများ

ပရော်ဖက်ရှင်နယ်ဖြစ်ပြီး ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျသော ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု၏ မြင့်မားသော စံနှုန်းများနှင့် အညီ၊ ယန္တရားသည် မိမိ ရရှိသည့် အစီရင်ခံစာများ၏ အရင်းခံအချက်များကို စုံစမ်းစစ်ဆေးရန် သီးခြား လွတ်လပ်စွာနှင့် ဘက်လိုက်မှု ကင်းစွာ လုပ်ဆောင်နေပါသည်။ ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း ထင်ရှားပြီး ယုံကြည်စိတ်ချရသော အထောက်အထားများရရှိလျှင်၊ ယန္တရားသည် တာဝန်ရှိပုဂ္ဂိုလ်များမှ ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာ စစ်ဆေးမှုများ လွယ်ကူချောမွေ့စွာလုပ်ဆောင်နိုင်ရန် အမှုဖိုင်များ ပြင်ဆင်ပေးမည်ဖြစ်သည်။ ယန္တရားသည် သက်ဆိုင်ရာ အထောက်အထားအများအပြားကို စုဆောင်းနိုင်ခဲ့ပြီး အမှုဖိုင်များတွင် သတင်းအချက်အလက်နှင့် အထောက်အထားများကို နေ့စဉ်နီးပါးဆက်လက်ထည့်သွင်းနေပါသည်။ အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း အဖြစ်အပျက်များကို အနီးကပ် စောင့်ကြည့်နေပြီး ဆီလျော်သည့် အထောက်အထားများကို စုဆောင်းနေသလို ယန္တရား၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အတိုင်းအတာအတွင်း ကျရောက်သည့် ရိုဟင်ဂျာများပေါ် ကျူးလွန်ခဲ့သည့် ရာဇဝတ်မှုများ အပါအဝင် ၂၀၁၁ နောက်ပိုင်း မြန်မာနိုင်ငံ တဝှမ်းက ဖြစ်ရပ်များနှင့် ပတ်သက်ပြီးလည်း ဆက်လက် လုပ်ဆောင်နေပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကြီးမားသော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှုများကို စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အထောက်အထားများ မျှဝေပေးခဲ့ကြသော ထောင်ပေါင်းများစွာသော လူပုဂ္ဂိုလ်များနှင့်အဖွဲ့ အစည်းများကို ယန္တရားက အထူး ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့နှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံသူများ၏ အန္တရာယ်ကင်းရေးနှင့် လုံခြုံရေးကို အာမခံနိုင်စေရန် တတ်နိုင်သမျှ လုပ်ဆောင်လျက်ရှိပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင်း တရားမျှတမှုအတွက် ထိုသူတို့၏ ရဲရင့်သော ကူညီမှုများ အချည်းနှီးမဖြစ်စေရန် ခိုင်မာသောအမှုများကို တည်ဆောက်၍ အစွမ်းကုန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

ယန္တရားသည် နိုင်ငံတွင်း၊ ဒေသဆိုင်ရာနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ တရားရုံးများတွင် တရားစွဲဆိုမှုများကို လွယ်ကူချောမွေ့စေမည့် အထောက်အထားများကို စုဆောင်းစစ်ဆေးရန် ဖြစ်နိုင်သည့် မဟာဗျူဟာများနှင့် တီထွင်ဆန်းသစ်မှုများကို ဖော်ဆောင်ကျင့်သုံးနေပါသည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ တရားရုံးတွင် မကြာခင်က ကြားနာခဲ့သော ဂမ်ဘီယာနှင့် မြန်မာ အမှုတွင် ကျွန်ုပ်တို့ ရထားသော အထောက်အထားများကို မျှဝေပေးခဲ့ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှုတရားရုံးနှင့်လည်း ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး ဤရာဇဝတ်မှုများအတွက် တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသော သို့မဟုတ် နောင်တွင်ရှိလာနိုင်သော အခြားတရားရုံးများနှင့် အမှုဖိုင်များကို မျှဝေရန် မျှော်လင့်ပါသည်။

သို့ရာတွင် သက်ဆိုင်ရာအချက်အလက်များနှင့် သက်သေအထောက်အထားများ ပိုမို စုဆောင်းနိုင်ရန်၊ သက်သေများနှင့် သက်သေများ တည်ရှိရာ နိုင်ငံများ အထူးသဖြင့် အာရှတွင်းနိုင်ငံများ၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုသည် မရှိမဖြစ် လိုအပ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပွားနေသော အဆိုးရွားဆုံး အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်သူများအား အရေးယူနိုင်ရန် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော နိုင်ငံများကို ကျေးဇူးတင်ရှိပြီး ထိုသို့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို ပိုမိုနက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း ချဲ့ထွင်ရန် မျှော်လင့်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ
လွတ်လပ်သော
စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုယန္တရား
အီးမေး။ ။ iimm@un.org
Signal။ ။ +၄၁ ၇၆ ၆၉၁ ၁၂၀၈
ဝက်ဆိုက်။ ။ iimm.un.org/
ဖေ့စ်ဘွတ် ။ ။

ထိခိုက်နစ်နာသူများနှင့် အသက်ရှင်ကျန်ရစ်သူအဖွဲ့များ၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ရဲရင့်သောပုဂ္ဂိုလ်များအပါအဝင် သက်သေအထောက်အထားများ စုဆောင်းစစ်ဆေးရန် ယန္တရားအား ကူညီပေးခဲ့ကြသူများအားလုံးကို ကျေးဇူးတင်ကြောင်း ဖော်ပြလိုပါသည်။ ကြီးလေးသော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်ခြင်း အထောက်အထားများ စုဆောင်းရရှိရန် ကျွန်ုပ်တို့ တတ်နိုင်သမျှ ဆက်လက် လုပ်ဆောင်သွားမည် ဖြစ်ရာ တစ်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံမှ ထိခိုက်နစ်နာသူ များအတွက် တရားမျှတမှု ရှိလာမည်ဖြစ်ပြီး၊ ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများ ပြစ်ဒဏ်ပေးခံရခြင်းမှ ကင်းလွတ်နေခြင်းကို ဆက်လက် သည်းခံမည်မဟုတ်ကြောင်း အားလုံး သိရှိလာစေပါမည်။

-Nicholas Koumjian

[facebook.com/Myanmar Mechanism](https://facebook.com/MyanmarMechanism)

အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာနောက်ဆုံးသတင်း

ယန္တရားသည် ကျယ်ပြန့်သောသတင်းအရင်းအမြစ်များမှ သက်သေခံထွက်ဆိုချက်များ၊ စာရွက်စာတမ်းများ၊ ဓာတ်ပုံများ၊ ဝီဒီယိုများ၊ ပထဝီဝင်ဆိုင်ရာ ပုံရိပ်များနှင့် လူမှုကွန်ယက် အရင်းအမြစ်သတင်းများ အပါအဝင် အချက်အလက်နှင့် အထောက်အထားပေါင်း (၁.၅) သန်းကျော်ကို ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် စုဆောင်းထားပါသည်။

ဤအချက်အလက်များကို စဉ်ဆက်မပြတ် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်းအပေါ် အခြေခံ၍ ယန္တရားသည် နိုင်ငံတွင်း၊ ဒေသဆိုင်ရာ နှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ တရားရုံးများသို့ မျှဝေရန်အတွက် ရရှိနိုင်သော အထောက် အထားစုစည်းမှုအထုပ်ပေါင်း ၃၈ ထုပ်နှင့် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာချက်စာရွက်စာတမ်းများကို ပြင်ဆင်ထားပါသည်။

ယန္တရားသည် မိမိ၏လုပ်ပိုင်ခွင့်အတိုင်းအတာကို တိတိကျကျ လိုက်နာခြင်းဖြင့် စုံစမ်းစစ်ဆေးရေး လုပ်ငန်းများကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်နေပါသည်။ (၂၀၂၁) ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ (၁) ရက်နေ့တွင် စစ်တပ်မှ အာဏာသိမ်းပြီး နောက် အလျင်အမြန်ဖြစ်ပေါ်လာသော လေးနက်သော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှုများ တိုးပွားလာနေသည့် စွပ်စွဲချက်များကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနိုင်ရန်နှင့် များပြားလှသော သတင်းရင်းမြစ်များမှ သက်သေအထောက် အထားများနှင့် တင်ပြချက်များကို စုစည်းရန်၊ ယန္တရား၏ ဆောင်ရွက် လှုပ်ရှားမှုများကို ချဲ့ထွင်ရန် လိုအပ်လာ ပါသည်။

ယန္တရား၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် ဆိုင်သည်
ကုလသမဂ္ဂဆုံးဖြတ်ချက်များကို ယန္တရား၏
 ဤဝက်ဆိုက်တွင် ကြည့်နိုင်ပါသည်။

ယန္တရားသည် စစ်တပ်အာဏာသိမ်းချိန်မှစ၍ လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ကျူးလွန်သည့် ရာဇဝတ်မှုများနှင့် စစ်ရာဇဝတ်မှုများ ကျူးလွန်ခဲ့ခြင်း ရှိမရှိ၊ အကယ်၍ ကျူးလွန်သူရှိပါက မည်သူက ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်သည်ကို သက်သေပြနိုင်ရန် အထူးအားထုတ် လုပ်ဆောင်နေပါသည်။ ထိုလုပ်ဆောင်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ ယန္တရားသည် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သောစုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများ၏ အစိတ်အပိုင်း ဖြစ်သော လူမှုကွန်ယက် သတင်းအရင်းအမြစ်နှင့်

ဘဏ္ဍာရေးအချက်အလက်များကို စုဆောင်းခဲ့ခြင်းစိတ်ဖြာရန် ၎င်း၏စွမ်းရည်ကို တိုးချဲ့ လျက်ရှိပါသည်။ ထို့အပြင်၊ ယန္တရားသည် ၎င်း၏လုပ်ပိုင်ခွင့်အတွင်း ကျရောက်နေသော လေးနက်သော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှု ကော်မရှင်နှင့် စပ်လျဉ်း၍၊ ထိခိုက်နစ်နာသူများ၊ မျက်မြင်သက်သေများနှင့် ကိုယ်တွေ့ သတင်းအချက်အလက်နှင့် စာရွက်စာတမ်းများရှိသည့်ပုဂ္ဂိုလ်များထံမှ အင်တာဗျူးနှင့် ထွက်ဆိုချက်များကို ရယူရန် ၎င်း၏ ကြိုးပမ်း အားထုတ်မှုများကို အရှိန်မြှင့်တင်နေပါသည်။

ယန္တရားသည် သက်ဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များ ရှိနိုင်သည့် သို့မဟုတ် ယန္တရားအား ပံ့ပိုးပေးနိုင်မည့် အနေအထားတွင် ရှိသည့် နိုင်ငံများ၊ အစိုးရများကြား စုပေါင်းဖွဲ့စည်းထားသော အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆက်လက် ထိတွေ့ဆက်ဆံနေပါသည်။ ဤသို့ဆောင်ရွက်မှုများကို အားကောင်းလာစေရန် ယန္တရားသည် လူမျိုးတုံး သတ်ဖြတ်မှု၊ လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ကျူးလွန်သည့် ရာဇဝတ်မှုများနှင့် စစ်ရာဇဝတ်မှုများကို စုံစမ်းစစ်ဆေးရန်နှင့် တရားစွဲဆိုခြင်းအတွက် ဖွဲ့စည်းထားသော ဥရောပကွန်ရက် (“**မျိုးသုဉ်းသတ်ဖြတ်မှုကွန်ရက်**”) တွင် တွဲဖက်အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် (၂၀၂၁) ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် ပါဝင်ပူးပေါင်းခဲ့သည်။ ဤသို့ပါဝင်ခြင်းဖြင့် ယန္တရားသည် ဥရောပရှိ အမျိုးသား စုံစမ်းစစ်ဆေးရေး နှင့် တရားစီရင်ရေး အာဏာပိုင်များနှင့် ပိုမိုနီးကပ်စွာ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုအတွက် အခွင့်အလမ်းများ ရရှိလာမည်ဖြစ်သည်။

ယန္တရား၏ (၂၀၂၁) ခုနှစ် အောက်တိုဘာလနှင့် နိုဝင်ဘာလများတွင် နယူးယောက်နှင့် ဝါရှင်တန်ဒီစီသို့ သွားရောက်လည်ပတ်ခြင်း၏ အဓိက ရည်ရွယ်ချက်မှာ မတူကွဲပြားသော ပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို ခိုင်မာအားကောင်းလာစေရန်ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ လည်ပတ်မှုတွင် ယန္တရားသည် လုံခြုံရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင်များနှင့် အစ္စလာမ်ဘာသာဝင်များ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့ (အိုအိုင်စီ) အပါအဝင် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအများအပြားကို ရှင်းလင်းပြောဆိုခွင့်ရခဲ့သည်။ အိုအိုင်စီ သည် ယန္တရား၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို အပြည့်အဝ ထောက်ခံကြောင်း ဖော်ပြပြီး ယန္တရားလုပ်ငန်းနှင့် ပတ်သက်၍ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ အပါအဝင် သက်ဆိုင်သူအားလုံးကို အပြည့်အဝ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သွားရန် တိုက်တွန်းကြောင်း **သတင်းထုတ်ပြန်** ခဲ့သည်။

(၂၀၂၁) ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် အထွေထွေညီလာခံမှ ဆုံးဖြတ်ချက် အမှတ် (၇၆/၁၈၀) ကို အတည်ပြုခဲ့ပြီး၊ “မြန်မာနိုင်ငံ၊ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၊ တရားရေးဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်များနှင့် ပုဂ္ဂလိကအဖွဲ့အစည်းများကို ယန္တရားနှင့်အတူ အပြည့်အဝ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ကြရန်၊ ယန္တရားအား ဝင်ရောက်ခွင့်ပြုခြင်း နှင့် ၎င်း၏လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် ဖြစ်နိုင်သမျှသောအကူအညီ ပံ့ပိုးပေးရန်” တိုက်တွန်း ထားပါသည်။ ပြည်တွင်းဝင်ရောက်မှုများကို လွယ်ကူချောမွေ့စေပြီး နိုင်ငံတစ်ဝှမ်းအကန့်အသတ်မရှိ လည်ပတ်ခွင့်ပေးခြင်းများ နှင့်အတူ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်က ယန္တရား၏ လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို အကူအညီပေးခြင်း အပါအဝင်၊ ယန္တရားနှင့် အဓိပ္ပါယ်ရှိရှိ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် မြန်မာနိုင်ငံအပေါ်အရေးတကြီး တောင်းဆိုချက်ကို အထွေထွေညီလာခံက ထပ်လောင်း အတည်ပြုလိုက်ပါသည်။

ထို့အပြင် (၂၀၂၁) ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် အထွေထွေညီလာခံမှ (၂၀၂၂) ခုနှစ်အတွက် ယန္တရား၏ နှစ်စဉ်ဘတ်ဂျက်ကို အတည်ပြုခဲ့သည်။ ယန္တရားကို ကုလသမဂ္ဂ၏ ပုံမှန်ဘတ်ဂျက်မှ ငွေကြေးထောက်ပံ့ ပေးမှုသည် ယန္တရားတွင် လိုအပ်သော အရင်းအမြစ်များ၊ ဝန်ထမ်းများနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုများ ရှိနေပြီး ၎င်း၏ ရှုပ်ထွေးသော လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် ကြုံတွေ့ရသော လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများစွာကို သေချာကိုင်တွယ်နိုင်စေပါသည်။ လက်ရှိတွင် ယန္တရားသည် ၎င်း၏ပုံမှန်ဘတ်ဂျက် အောက်တွင်ခန့်ထားရန် ဝန်ထမ်းရာထူး ၅၅ ဦးအနက် ၄၅ ဦးခန့်အပ်ထားပြီးဖြစ်သည်။

ယန္တရားသည် တခြားသီးခြားစီမံကိန်းများနှင့် အထူးပြုကျွမ်းကျင်မှုများအတွက် အလှူရှင်များနှင့် အခြား အဖွဲ့အစည်းများ ထံမှ စေတနာအလျောက် ပံ့ပိုးမှုများကိုလည်း လက်ခံရရှိပါသည်။ ယန္တရားသည် (၂၀၁၉) ခုနှစ်ကတည်းက ပံ့ပိုး ပေးခဲ့သော တရားမျှတမှု ရရန်အမြန်တုံ့ပြန်ရေးအဖွဲ့ (Justice rapid response) နှင့်(၂၀၂၁) ခုနှစ်တွင် ယန္တရား၏ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုစွမ်းရည်ကို မြှင့်တင်ရန် ပံ့ပိုးပေးသော ဆွစ်ဇာလန်၊ ယူကေနှင့် အခြားသော စေတနာအလျောက် အလှူငွေ ထည့်ဝင်သူများကို ကျေးဇူးတင်ပါသည်။

ကမ်းလှမ်းဆက်သွယ်ခြင်း

ထိခိုက်နစ်နာသူများအပြင် အခြားသက်ဆိုင်သူများနှင့် ဆက်လက်တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှု ထူထောင်ခြင်းသည် ယန္တရား၏ ဦးစားပေးလုပ်ငန်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ယန္တရားသည် အသိပညာမြှင့်တင်ရန်၊ ၎င်း၏ ရှုပ်ထွေးသော လုပ်ပိုင်ခွင့်များ၊ အလုပ်နည်းလမ်းများနှင့် ၎င်း၏ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများမှ မျှော်လင့်နိုင်သည့်အရာများကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ ရှင်းပြရန်၊ လုပ်ငန်းတွင်း ဆက်စပ်ပါဝင်သည့် မတူကွဲပြားသော အသိုက်အဝန်းများစွာနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံရန် နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့်

ကုလသမဂ္ဂဌာနချုပ်တွင် သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲ ပြုလုပ်စဉ်

ကြိုးပမ်းအားထုတ်ပါသည်။ ပါဝင်ဆက်စပ်သူများ၏ ယုံကြည်မှုနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ရန် အတွက် ယန္တရား၏ လုံခြုံပြီး မတူကွဲပြားသော လမ်းကြောင်းများမှ ပုံမှန်ဆက်သွယ်မှုကိုထိန်းထားရန် အလွန်အရေးကြီးပါသည်။

(၂၀၂၁) ခုနှစ် အောက်တိုဘာလနှင့် နိုဝင်ဘာလများတွင် ယန္တရားသည် ၎င်း၏ လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို နားလည်သဘောပေါက်ရန်နှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများ အဆင်ပြေချောမွေ့စေရန်အတွက် နယူးယောက်နှင့် ဝါရှင်တန်ဒီစီတို့တွင် လုပ်ဆောင်နေသော မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းအသီးသီးနှင့် တွေ့ဆုံခဲ့ပါသည်။ ယန္တရားအကြီးအကဲသည် နယူးယောက်မြို့ရှိ ကုလသမဂ္ဂရုံးချုပ်၌ ပြုလုပ်သည့် **သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲ** သို့ပါဝင်တက်ရောက်ခဲ့သည်။ ဤရှင်းလင်းပွဲတွင် မြန်မာနိုင်ငံတွင်း ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှု များအတွက် တာဝန်ခံမှုရှိစေရေး ဆောင်ရွက်ရန် ယန္တရားအား ပြည်တွင်းပြည်ပမှ တိုက်တွန်းမှုများ လက်ခံရရှိခြင်းများ အပါအဝင်၊ (၂၀၂၁) ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ (၁) ရက်နေ့တွင် အာဏာသိမ်းပြီးနောက် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် စိန်ခေါ်မှုများနှင့် အခွင့်အလမ်းများအကြောင်းကို ဆွေးနွေးခဲ့သည်။

ယန္တရား၏ မှတ်တမ်းများတွင် စစ်အာဏာရှင်အပေါ် သို့မဟုတ် နယ်ပယ်အသီးသီး အတွက် မှတ်တမ်း အများစု ရှိနေခြင်းရှိမရှိ မေးခွန်းကို မစွတာ ခွန်ဂျန် က “ဒီလိုပြစ်မှုကျူးလွန်တဲ့သူတိုင်းအတွက် သူတို့ရဲ့ အမှုဖိုင်ရှိ နေတယ်ဆိုတာကို စိုးရိမ်ကြစေချင်ပါတယ်” ဟုဖြေကြားခဲ့သည်။ ဤအင်တာဗျူးများအပါအဝင် ယန္တရား၏ မီဒီယာလွှင့်ထုတ်ချက်များကို ယန္တရား၏ **ဘာသာစုံ** တွင်ရနိုင်ပါသည်။

“မြန်မာနိုင်ငံမှ အာဏာသိမ်းမှု တနှစ်ကျော်အကြာ” ပုံရိပ်ဖြင့်ကျင်းပသည့်ပွဲ မှ မြင်ကွင်း

စစ်တပ်မှ အာဏာသိမ်းယူမှု နှစ်ပတ်လည်နေ့ဖြစ်သည့် (၂၀၂၂) ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ယန္တရားသည် မြန်မာပြည်တွင်း ဖြစ်ရပ်များကို အနီးကပ် စောင့်ကြည့်နေပြီး ၎င်း၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို ဖြည့်ဆည်း လုပ်ဆောင်နေကြောင်း ထပ်လောင်း **ကြေငြာချက်** ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ အဆိုရှားဆုံး အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှု သက်သေအထောက်အထားများကို စုဆောင်းသည့် ယန္တရား၏လုပ်ငန်းသည် အကြမ်းဖက်မှုအဆိုး သတ်ရန်လုပ်ဆောင်နေသော အခြားသောကြိုးပမ်းမှုများကို ကူညီအားဖြည့်ပေးနေသည် ဆိုသည့်ကြေငြာချက်ကို **ဘန်ကောက်ပို့စ်** သတင်းစာတွင် ထင်မြင်ချက်အနေဖြင့် ရေးသား ထုတ်ဝေခဲ့ပါသည်။ ယန္တရားသည်

အမြဲတမ်းမစ်ရှင်များဖြစ်သော ကနေဒါ၊ ကော်စတာရီကာ၊ ဂမ်ဘီယာ၊ လစ်ချ်တင်စတိန်း၊ တူရကီနှင့် ဥရောပသမဂ္ဂ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တို့၏ ကမကထပြု မှုဖြင့် နှစ်ပတ်လည်နေ့အထိမ်းအမှတ်အတွက် **ပုံရိပ်ဖြင့်ကျင်းပသည့်ပွဲ (virtual event)** သို့ ပါဝင်တက်ရောက်ခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင်း ကြီးလေးသော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှုများအတွက် ဥပဒေကြောင်းအရ ဆောင်ရွက်နေမှုများ၏ နောက်ဆုံးဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုများ

အိုင်စီဂျေ - ဂမ်ဘီယာနှင့် မြန်မာ

ဂမ်ဘီယာနှင့် မြန်မာ အမှုတွင် မြန်မာနိုင်ငံမှ ပဏာမကန့်ကွက်မှုများအပေါ် အဓိကထား၍ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ တရားရုံး (အိုင်စီဂျေ) သည် (၂၀၂၂) ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် လူထုကြားနာပွဲများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ အစ္စလာမ်ဘာသာဝင်များ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့ (၅၇) နိုင်ငံ၏ ထောက်ခံမှုဖြင့် ဂမ်ဘီယာနိုင်ငံသည် နိုဝင်ဘာ (၁၁) ရက် (၂၀၁၉) တွင် အမှုဖွင့်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုအမှုတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ ရိုဟင်ဂျာများအပေါ် ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှုများသည် လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှုဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှု တားဆီးကာကွယ်ရေး သဘောတူစာချုပ်ကို ချိုးဖောက်သည်ဟု စွဲချက်တင်ထားသည်။

အိုင်စီဂျေ ကြားနာမှု ဖွင့်ပွဲနေ့ (ကုလ ဓာတ်ပုံ/ဖရန့်ဗန်ဘီ)

မြန်မာနှင့် ဂမ်ဘီယာနိုင်ငံတို့သည် [ဖေဖော်ဝါရီ \(၂၁\) ရက်](#)နှင့် [ဖေဖော်ဝါရီ \(၂၃\) ရက်](#)တို့တွင် ပထမအကြိမ် လျှောက်လဲချက်များ အသီးသီး တင်ပြခဲ့ကြပြီး၊ [ဖေဖော်ဝါရီ \(၂၅\) ရက်](#)နှင့် [\(၂၈\) ရက်](#)တို့တွင် ဒုတိယအကြိမ် အပြန်အလှန်လျှောက်လဲမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ အိုင်စီဂျေ သည် မြန်မာနိုင်ငံဘက်မှ ပဏာမကန့်ကွက်မှုများအပေါ် အဆုံးအဖြတ်ပေးမည်ဖြစ်ပြီး အဆိုပါအမှုကို ဆက်လက်ကြားနာရန် အကျိုးဝင်ခြင်း ရှိမရှိ ဆုံးဖြတ်သွားမည်ဖြစ်သည်။

ICC - ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်/မြန်မာ နိုင်ငံတို့၏ အခြေအနေ

(၂၀၁၉) ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ (၁၄) ရက်နေ့တွင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်ခုံရုံး (အိုင်စီစီ) ၏ တရားစီရင်ရေး အကြိုကြားနာရုံး အမှတ် (၃) မှ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်/မြန်မာ နိုင်ငံတို့၏ အခြေအနေများတွင် စွပ်စွဲထားသော ရာဇဝတ်မှုများအတွက် အိုင်စီစီ ၏ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်အတွင်း စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ရန် အိုင်စီစီ တရားလို ရှေ့နေအား ခွင့်ပြုခဲ့သည်။ ဤ [အခွင့်အာဏာ](#) သည် ရောမသဘောတူစာချုပ်ကို လက်မှတ်ထိုးထားသော မြန်မာနိုင်ငံ ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ ရိုဟင်ဂျာများကို ရောမသဘောတူစာချုပ်အဖွဲ့ဝင် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် နိုင်ငံ နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်၍ အတင်းအဓမ္မ ပြည်နှင်ထုတ်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် ရာဇဝတ်မှုများ စုံစမ်းစစ်ဆေးရန် အိုင်စီစီ တရားလို ရှေ့နေ၏ မေတ္တာရပ်ခံချက် နောက် ထွက်ပေါ်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ အိုင်စီစီ တရားလိုရှေ့နေ၏ တင်ပြချက်အရ ခန့်မှန်းချေ ရိုဟင်ဂျာ ၆ သိန်းမှ တစ်သန်းခန့်သည် မြန်မာနိုင်ငံမှ အိမ်နီးချင်း ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံသို့ အတင်းအကျပ် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ခဲ့ရသည်ဟု ဆိုသည်။

အာဂျင်တီးနားတရားရုံးတွင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်ကို လျှောက်ထားခြင်း

(၂၀၂၁) ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ (၂၆) ရက်နေ့တွင် အာဂျင်တီးနား ဗဟို ရာဇဝတ်တရားရုံးသည် ရိုဟင်ဂျာများအပေါ် ကျူးလွန်ခဲ့သည့် လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှုနှင့် လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ကျူးလွန်ခဲ့သည့် ရာဇဝတ်မှုများကို စုံစမ်းစစ်ဆေးရန် တောင်းဆိုချက်ကို ငြင်းဆိုထားသည့် အောက်တရားရုံး၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ပယ်ချခဲ့သည်။ ဤ စုံစမ်းစစ်ဆေးရန် တောင်းဆိုချက်သည် ရိုဟင်ဂျာ အမျိုးသမီး ခြောက်ဦးမှ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်ကို အခြေခံ၍ တိုင်ကြားသည့် တရားစွဲချက် ကြောင့်ဖြစ်လာခြင်းဖြစ်သည်။ အဆိုပါတောင်းဆိုမှုကို အောက်တရားရုံးက ငြင်းဆိုခဲ့ခြင်းမှာ ဤစုံစမ်းစစ်ဆေးမှုသည် အိုင်စီစီလုပ်ငန်းများနှင့် ထပ်တူကျလုပ်ငန်းဖြစ်နေသည်ဟု ယူဆသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း၊ ဗဟို ရာဇဝတ်တရားရုံးသည် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံရှိ ဒုက္ခသည်စခန်းများမှ အမျိုးသမီးခြောက်ဦးထံ အဝေးမှလှမ်း၍ တရားကြားနာခဲ့ပြီးနောက် ၊ ဤစုံစမ်းစစ်ဆေးမှုသည် အိုင်စီစီထက် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော ရာဇဝတ်မှုများကို လွှမ်းမိုးနိုင်မည်ဟု ယူဆကာ အောက်ရုံး၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ပယ်ချခဲ့သည်။

မကြာခဏမေးလေ့ရှိသော မေးခွန်းများ

နေရာမရွေး အကြွင်းမဲ့စီရင်ပိုင်ခွင့် ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ ကျူးလွန်သည့် ရာဇဝတ်မှုများကို မြန်မာနိုင်ငံပြင်ပ တရားရုံးများတွင် မည်သို့တရားစွဲဆိုနိုင် သနည်း။

နေရာမရွေး အကြွင်းမဲ့ စီရင်ပိုင်ခွင့်ဆိုသည်မှာ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံသည် စွပ်စွဲသည့် ရာဇဝတ်မှုအား ယင်းနိုင်ငံ၏ ပိုင်နက်နယ်မြေအတွင်း ကျူးလွန်ခဲ့သည် မဟုတ်သည့်တိုင် သို့မဟုတ်၊ အဆိုပါနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံသားက ကျူးလွန်ခဲ့ သည် မဟုတ်သည့်တိုင်၊ ဆိုးဝါးသော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှုများအတွက် လူပုဂ္ဂိုလ်များကို ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံတွင် တရားစွဲဆိုနိုင်ခြင်းဖြစ်သည့် ယူဆချက်ကို ဆိုလိုပါသည်။ အဆိုပါရာဇဝတ်မှုများတွင် လူသားချင်း စာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှုများ၊ စစ်ရာဇဝတ်မှုများ၊ လူမျိုးသုဉ်း သတ်ဖြတ်သည့်ရာဇဝတ်မှုနှင့် နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှု တို့ပါဝင်နိုင်သည်။

နေရာမရွေးအကြွင်းမဲ့စီရင်ပိုင်ခွင့်ကို အချို့ရာဇဝတ်မှုများမှာ အလွန်ဆိုးဝါး၍ ၎င်းရာဇဝတ်မှုများသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အသိုင်းအဝိုင်းကို ထိခိုက်စေပြီး၊ အဆိုပါ ရာဇဝတ်မှုများကို ကျူးလွန်ခဲ့သည့် လူပုဂ္ဂိုလ်များအား တာဝန်ခံစေရန် နိုင်ငံအားလုံးက မြင်တွေ့လိုကြသည်ဟူသော ယူဆမှုအပေါ် အခြေခံသည်။

ကျူးလွန်သည့်ရာဇဝတ်မှု ဖြစ်ပွားရာနိုင်ငံတွင် ရာဇဝတ်မှုများကို စုံစမ်းစစ်ဆေးရန်နှင့် တရားစွဲဆိုရန် မဖြစ်နိုင် သို့မဟုတ် ထိုနိုင်ငံကမလိုလားသည့်အခါတွင် တခြားနိုင်ငံများက နေရာမရွေးအကြွင်းမဲ့စီရင်ပိုင်ခွင့်ကို နောက်ဆုံး လက်တွေ့ကျ တုန့်ပြန်မှုအနေနှင့် များသောအားဖြင့် အသုံးပြုကြပါသည်။

နေရာမရွေးအကြွင်းမဲ့စီရင်ပိုင်ခွင့် အခြေခံစည်းမျဉ်းအရ နိုင်ငံများသည် မိမိတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ဥပဒေများအပေါ် မူတည်၍၊ မြန်မာနိုင်ငံအပါအဝင် ကမ္ဘာအနှံ့ ဆိုးဝါးသည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှုများ ကျူးလွန်ခဲ့သည် ဟု စွပ်စွဲခံရသည့် လူပုဂ္ဂိုလ်များကို တရားစွဲဆိုနိုင်သည်။ အချို့နိုင်ငံများက အထက်ဖော်ပြပါ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှုများ၏ ကျူးလွန်သူများ သို့မဟုတ် နစ်နာခံရသူများသည် အဆိုပါ နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံသားများ သို့မဟုတ်၊ ၎င်းတို့၏ ပိုင်နက်နယ်မြေအတွင်း ရှိနေကြောင်း တင်ပြပြီးသည့်အခါမှ နေရာမရွေးစီရင်ပိုင်ခွင့်ကို ကျင့်သုံးနိုင်ပါသည်။ သို့သော်လည်း အချို့နိုင်ငံများကမူ ယင်းတို့နိုင်ငံနှင့် ဆက်သွယ်မှု မည်သို့မျှမလိုပြီး၊ အချက်အလက်များက လူသားချင်း စာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှုများ သို့မဟုတ် လူမျိုးသုဉ်း သတ်ဖြတ်သည့်ရာဇဝတ်မှုဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြလျှင် နေရာမရွေးအကြွင်းမဲ့စီရင်ပိုင်ခွင့်ကို ကျင့်သုံးနိုင်ပါသည်။

ပြည်တွင်း လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲ ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဥပဒေ (IHL) ကို စစ်ဥပဒေများဟုလည်း ခေါ်သည်။ IHL သည် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ၏ အခြေအနေများတွင်သာ သက်ရောက်မှုရှိသောကြောင့်၊ ပထမဆုံး အချက်အနေဖြင့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ ရှိမရှိ ဆုံးဖြတ်ရန် အရေးကြီးပါသည်။ ထို့ပြင် နိုင်ငံတကာနှင့် ပြည်တွင်း လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခကြား ခွဲခြားပိုင်းဖြတ်ရန်လည်း အရေးကြီးပါသည်။ နိုင်ငံတကာ လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခ ဆိုသည်မှာ နိုင်ငံနှစ်ခု သို့မဟုတ် ထို့ထက်ပိုသော နိုင်ငံအကြား ပဋိပက္ခ ဖြစ်သည်။ ပြည်တွင်း လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခဆိုသည်မှာ နိုင်ငံတစ်ခုနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအကြား သို့မဟုတ် အစိုးရမဟုတ်သော လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များကြား ပဋိပက္ခဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတကာ လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် IHL စည်းမျဉ်းများသည် ပြည်တွင်း ပဋိပက္ခများတွင် အမြဲတမ်း အကျုံးဝင်မည်မဟုတ်ပါ။ တစ်နည်းဆိုရသော် နိုင်ငံတကာ လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခတွင် စစ်ရာဇဝတ်မှုတစ်ခု ဖြစ်နိုင်သည့်အရာသည် ပြည်တွင်း လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခတွင် စစ်ရာဇဝတ်မှုတစ်ခု ဖြစ်ချင်မှ ဖြစ်ပါမည်။

လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခတစ်ခုကို ပြည်တွင်း လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခအဖြစ် သတ်မှတ်နိုင်ရန်၊ တချို့သော လိုအပ်ချက်များ ပြည့်စုံရပါမည်။ ပထမလိုအပ်ချက်မှာ လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခသည် သတ်မှတ်သည့် ပြင်းထန်မှု အဆင့်တစ်ခုထိ ရောက်ရှိသွားရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ရန်လိုမှုများ သို့မဟုတ် တိုက်ပွဲများသည် ကြိုကြားကြိုကြားဖြစ်ခြင်း သို့မဟုတ် တစ်သီးတစ်ခြားစီဖြစ်ခြင်း အခြေအနေထက်ပိုရန် လိုအပ်သည်။ တခြား ထည့်သွင်းစဉ်းစားသည့်အချက်များမှာ တိုက်ခိုက်မှုများ၏ ပြင်းထန်မှု၊ လက်နက်ကိုင်တိုက်ခိုက်မှုများ တိုးပွား လာမှုအပြင် တိုက်ခိုက်မှုများ နယ်မြေတစ်ခုမှတစ်ခုသို့ အချိန်အတိုင်းအတာတစ်ခုအတွင်းပျံ့နှံ့မှုနှုန်း တို့ပါဝင်သည်။ ဒုတိယအနေဖြင့်လိုအပ်ချက်မှာ အစိုးရမဟုတ်သော လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့တွင် လုံလောက်သော အင်အား ဖွဲ့စည်း မှုရှိရမည် ဖြစ်သည်။ ထိုအဖွဲ့သည် အစီအစဉ်ဆွဲပြီး စစ်ဆင်ရေးများ လုပ်နိုင်စွမ်းရှိရမည် ဖြစ်သည်။

လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခအတွင်း ကျူးလွန်သည့် ရာဇဝတ်မှုများကို စစ်ရာဇဝတ်မှုဟု သတ်မှတ်ရန် ကျူးလွန်သည့်ရာဇဝတ်မှုနှင့် လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခကြား ဆက်စပ်မှု ရှိရမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းကို “ဆက်နွယ်မှု” (nexus) ရှိရန်လိုအပ်ချက် ဟုခေါ်သည်။ ဆက်နွယ်မှုရှိမရှိကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည် ရှုပ်ထွေးနိုင်သော်လည်း အနိမ့်ဆုံးအားဖြင့် ရာဇဝတ်မှုများသည် ရန်လိုမှုများနှင့် နီးကပ်စွာ ဆက်စပ်နေသည် သို့မဟုတ် ရန်လိုမှုများနှင့် ဆက်စပ်၍ ကျူးလွန်နေကြောင်း ဖော်ထုတ်ရန် အရေးကြီးပါသည်။ IHL ၏ အဓိက ရည်မှန်းချက်များအနက်မှ တစ်ခုသည် အရပ်သားများနှင့် အရပ်သားပစ္စည်းများကို တိုက်ခိုက်ခြင်းမှ ကာကွယ်ပေးရန် ဖြစ်သည်။ အရပ်သားလူထုကို ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ ဦးတည်တိုက်ခိုက်သည့် မည်သည့်တိုက်ခိုက်မှုမျိုးကိုမဆို စစ်ရာဇဝတ်မှုအဖြစ် သတ်မှတ်ထားသည်။

လိင်ပိုင်းနှင့် ကျားမ အခြေပြုဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှုများဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။

လိင်ပိုင်းနှင့် ကျားမ အခြေပြုဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှုများ ဆိုသည်မှာ လိင်ပိုင်းနှင့် ကျားမ အခြေပြု အစိတ်အပိုင်း တစ်ခု ပါဝင်သည့် ရာဇဝတ်မှုများကို ဖော်ပြရန် အသုံးပြုသည့် ကျယ်ပြန့်သော အသုံးအနှုန်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ယင်းကို တစ်ခါတစ်ရံတွင် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် ကျားမအခြေပြု အကြမ်းဖက်မှု ဟုလည်း ကိုးကား ခေါ်ဆိုပါသည်။

လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှုများတွင် မုဒိမ်းကျင့်ခြင်း၊ လိင်ကျွန်ပြုခြင်း၊ ပြည်တန်ဆာအဖြစ်အမ္မခိုင်းစေခြင်း၊ အမ္မကိုယ်ဝန်ဆောင်ခိုင်းခြင်း၊ အမ္မသားကျောဖြတ်စေခြင်း၊ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအပြုအမူများလုပ်ဆောင်ရန် အမ္မခိုင်းစေခြင်း၊ မည်သည့်ပုံစံဖြင့်ဖြစ်စေ မုဒိမ်းကျင့်ခြင်းနှင့် အခြားသော လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုများ ကို ပြုလုပ်မှုများ၊ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများနှင့် ထိုသို့လုပ်ဆောင်ရန် ခြိမ်းခြောက်မှုများ အစရှိသည့် ရာဇဝတ်မှုများ ပါဝင်သည်။ အမ္မဝတ်လစ်စလစ် ဖြစ်စေခြင်း၊ မလိုလားသည့် သို့မဟုတ် အမ္မဖွားယောင်းသွေးဆောင်မှု သဘောသက်ရောက်သည့် ထိတွေ့ခြင်း၊ ကိုင်တွယ်ခြင်း၊ တစ်စုံတစ်ဦးအား လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အမ္မမှု ကျူးလွန်ရန် အတင်းအဓမ္မ ခိုင်းစေခြင်း သို့မဟုတ် ထိုသို့ပြုလုပ်ခြင်းကို ကြည့်ရှုရန် အတင်းအဓမ္မ ခိုင်းစေခြင်းနှင့် အကြမ်းဖက်ခံရသူ၏ လိင်အင်္ဂါအား မည်သည့်ပုံစံမျိုးဖြင့်မဆို အကြမ်းဖက်ခြင်း အစရှိသည့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ သဘောဆောင်သည့် အပြုအမူများကို လုပ်ဆောင်ခြင်းနှင့် အလားတူ သဘောသက်ရောက်စေသည့် အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိသည့် လုပ်ဆောင်ချက် အပြုအမူများလည်း ပါဝင်ပါသည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှု ဥပဒေအောက်တွင် မုဒိမ်းကျင့်ခြင်းသည် ကျား၊ မ ပေါ် အခြေမပြုပါ။ ဆိုလိုသည်မှာ အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး၊ မိန်းကလေး၊ ယောကျ်ားလေး၊ လိင်ပြောင်းထားသူ မည်သူမဆို မုဒိမ်းကျင့်မှုကို ကျူးလွန်ခံရနိုင်သည်ဟု ဖြစ်သည်။

ကျားမ အခြေပြုဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှုများဆိုသည်မှာ တစ်စုံတစ်ဦးအား ၎င်းတို့ မွေးဖွားလာသည့် ကျားမ ဖြစ်တည်မှု သို့မဟုတ် ၎င်းတို့၏ ကျားမ အဖြစ်ယူဆမှု အပေါ် တိုက်ရိုက် မူတည်ပြီး ကျူးလွန်သည့် ရာဇဝတ်မှုများကို ဆိုလိုသည်။ တစ်စုံတစ်ဦးအား ၎င်းတို့၏ ကျားမ ဖြစ်တည်မှုပေါ် အခြေခံပြီး ကျူးလွန်သည့် ရာဇဝတ်မှုများသည် အရပ်သားလူထုအား ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သို့မဟုတ် စနစ်တကျ ပစ်မှတ်ထား တိုက်ခိုက်ခြင်း၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအနေနှင့် ကျူးလွန်ပါက ယင်းကို လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ကျူးလွန်သည့် ရာဇဝတ်မှုတစ်ရပ်ဖြစ်သည့် ဖိနှိပ်ညှဉ်းပမ်းမှု (Persecution) ရာဇဝတ်မှုအဖြစ် သတ်မှတ်နိုင်သည်။

ယန္တရားအနေဖြင့် ၎င်း၏ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများနှင့် တည်ဆောက်နေဆဲဖြစ်သော အမှုတွဲများတွင် လိင်ပိုင်းနှင့် ကျားမအခြေပြုဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှုများကို တောက်လျှောက် ထည့်သွင်းစဉ်းစား လုပ်ဆောင်သွားရန် ရည်ရွယ် ပါသည်။ ယန္တရားအနေဖြင့် ၎င်း၏ ဆောင်ရွက်ချက်များတွင် ကျားမ ရေးရာ ရှုထောင့်စုံကိုလည်း ထည့်သွင်း စဉ်းစား လုပ်ဆောင်မည်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ချက်များတွင် ပဋိပက္ခနှင့် ကျူးလွန်သောရာဇဝတ်မှုများ၏ ကျားမ အခြေပြုသက်ရောက်မှုများကို ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းများအပြင်၊ မိမိတို့၏ ဆောင်ရွက် ချက်များတွင် ကျားမ ဖြစ်တည်မှု မျိုးစုံရှိသော လူပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးအား ကျူးလွန်ခံရသူများနှင့် မျက်မြင်သက်သေ များအနေဖြင့် ပါဝင်စေရန် ဦးတည်ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ပါဝင်ပါသည်။

ကလေးများအပေါ်ကျူးလွန်သည့် ရာဇဝတ်မှုများဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။

ကလေးဆိုသည်မှာ အသက် ၁၈ နှစ်အောက် အရွယ် လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးကို ရည်ရွယ်ပါသည်။

ကလေးများသည် သတ်ဖြတ်မှုများ၊ နှိပ်စက်မှု၊ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် ကျားမအခြေပြု ရာဇဝတ်မှုများ၊ ပြည်နှင့်ခြင်း နှင့် ဖိနှိပ်ညှဉ်းပမ်းမှု (Persecution) ကဲ့သို့ ဆိုးဝါးသော အပြစ်ပြစ်ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှု အမျိုးအစားအားလုံးကို ကျူးလွန်ခံရသည့်နစ်နာသူများ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ “ကလေးများအပေါ် အထူးသဖြင့် ကျူးလွန်သည်” ဟု သတ်မှတ်ထားသည့် အပြစ်ပြစ်ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှုအချို့ရှိပါသည်။ ယင်းရာဇဝတ်မှု များတွင် အုပ်စုတစ်ခုမှ ကလေးများအား အခြားအုပ်စုတစ်ခုသို့ အတင်းအကျပ် ရွှေ့ပြောင်းခြင်း၊ ကလေးသူငယ် များကို လူကုန်ကူးခြင်း၊ အတင်းအကျပ် စစ်မှုထမ်းစေခြင်း၊ အသက် ၁၅ နှစ်အောက်အရွယ် ကလေးများအား လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ၌ စစ်တိုက်ခိုင်းခြင်း သို့မဟုတ် အကြမ်းဖက်မှုများတွင် ပါဝင်စေရန် အသုံးပြုခြင်းအပြင်၊ ပညာရေးနှင့် ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုအတွက် ဆောက်လုပ်ထားသော အဆောက်အဦများကို တိုက်ခိုက်ခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။

ယန္တရားသည် ကလေးများအပေါ် ကျူးလွန်သည့် ရာဇဝတ်မှုများ သို့မဟုတ် ထိခိုက်မှုများ၏ အထောက်အထားကို ကောက်ယူစုဆောင်းနေပါသည်။ ထို့ပြင် နိုင်ငံတွင်း၊ ဒေသတွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာတွင် တည်ရှိသည့် တရားရုံးများတွင် တရားစွဲဆိုမှုများအတွက် အဆိုပါရာဇဝတ်မှုများအတွက် ယန္တရားက တည်ဆောက်နေဆဲဖြစ်သော အမှုတွဲများကို ထည့်သွင်းပေးသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။ ယန္တရားအနေဖြင့် ကလေးများအား ကျူးလွန်ခံရသည့် နစ်နာသူများနှင့် လည်းကောင်း၊ မျက်မြင်သက်သေများအနေနှင့်လည်းကောင်း ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်သွားပါမည်။

ကလေးများနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ယန္တရား၏ အလုပ်တွင် လမ်းညွှန်ပေးသည့် အခြေခံစည်းမျဉ်းမှာ “ကလေး၏ အကောင်းဆုံး ကောင်းကျိုးများ”ကို ရည်ရွယ်၍ ဆောင်ရွက်သွားပါမည်။ ယန္တရားသည် ကလေးများနှင့် မိမိ၏ အပြန်အလှန် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှုများတွင် ကလေးများအနေဖြင့် တစ်ချိန်တည်းတွင် ထိရှလွယ်သော်လည်း စွမ်းဆောင်နိုင်မှုလည်း ရှိနိုင်ကြောင်း အသိအမှတ်ပြုလျက် ကလေးများ၏ အခွင့်အရေးများနှင့် ဂုဏ်သိက္ခာကို အထူးအလေးထားပေးသွားပါမည်။ ယန္တရားသည် ကလေးများ၏ ဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့် ကျန်းမာကောင်းမွန် ရေးကို ၎င်းတို့အား မေးမြန်းမှုများ ပြုလုပ်သည့်အခါတွင်လည်းကောင်း၊ ၎င်းတို့နှင့် ဆက်သွယ်သည့်အခါတွင် လည်းကောင်း အမြဲဦးစားပေးသွားပါမည်။